

Samen maken we Hof van Twente!

Participatiekader

Hof van Twente | September 2026

Gemeente Hof van Twente

Inhoudsopgave

Inleiding 3

1. Waar hebben we het over? 3

2. Visie, ambitie en uitgangspunten 5

3. Rollen en verantwoordelijkheden 7

4. Overheidsparticipatie: ruimte voor initiatieven uit de samenleving 8

5. Uitdaagrecht 8

6. Leren, monitoren en doorontwikkelen 9

7. Samen maken we Hof van Twente 9

Inleiding

Hof van Twente gelooft dat de samenleving sterker wordt wanneer inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en gemeente samen optrekken. Daarom kiezen we bewust voor een herkenbare Hofse manier van samenwerken. Dat betekent dat we als gemeente waar mogelijk naast onze inwoners en ondernemers staan, luisteren naar hun kennis en ervaringen en samen werken aan plannen en oplossingen.

Participatie is daarbij een belangrijk speerpunt. Met de inzet van gemeentelijk wijkbeheer hebben we hier de afgelopen jaren ervaring mee opgedaan rondom projecten in de leefomgeving. En ook binnen ons sociaal domein staan we in contact met de samenleving om ons beleid sterker en beter te maken, met name door samenwerking met verschillende partners, zoals bijvoorbeeld Salut.

Samenwerken is voor ons dan ook geen nieuw begrip. In 2022 hebben we onze inspraakverordening al aangepast naar een 'Verordening Inspraak en Participatie'. Hierin was het nog geen verplichting om het uitdaagrecht wettelijk te verankeren. Dat is nu wel nodig en daarom herijken we de participatieverordening en het participatiekader.

De samenhang tussen kader, verordening en werkwijzer
Met dit participatiekader legt de gemeenteraad de visie, ambitie en uitgangspunten voor participatie in Hof van Twente vast. Het kader geeft richting aan de manier waarop de gemeente inwoners, ondernemers, maatschappelijke partijen en andere belanghebbenden wil betrekken en wil samenwerken met initiatieven uit de samenleving.

De Verordening Inspraak en Participatie Hof van Twente 2026 bevat de juridische regels voor inspraak, inwonerparticipatie, overheidsparticipatie en het uitdaagrecht. De verordening wordt vastgesteld door de gemeenteraad.

Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering binnen deze kaders. De praktische vertaling naar de gemeentelijke organisatie wordt vastgelegd in de Werkwijzer Participatie. Daarin staan werkwijzen, hulpmiddelen en praktische handvatten voor het organiseren en uitvoeren van participatieprocessen. De Werkwijzer wordt vastgesteld en actueel gehouden door het college.

Zo vormen het participatiekader, de verordening en de Werkwijzer samen een geheel: de raad bepaalt de richting en de juridische kaders, het college zorgt voor de uitvoering.

1. Waar hebben we het over?

Het is goed om eerst te benadrukken dat dit participatiekader gericht is op deelname aan publieke besluitvorming. De spelregels daarover staan in de Verordening Inspraak en Participatie 2026. Participatie gaat niet over het bereiken van overeenstemming, maar over

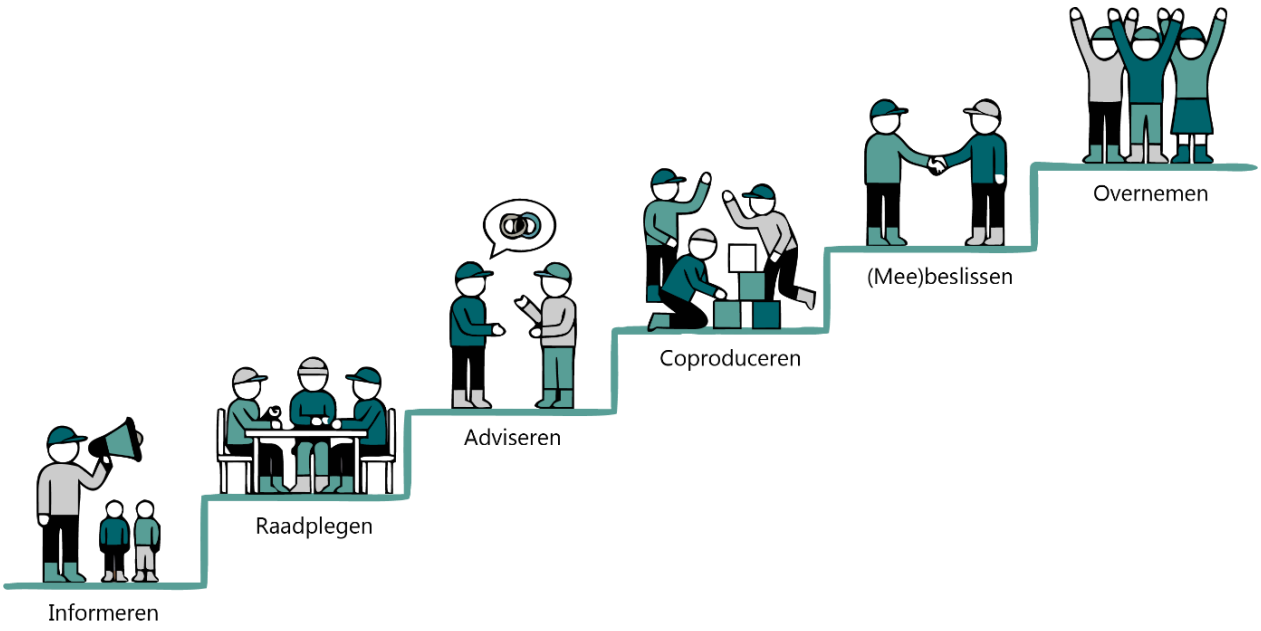
het zorgvuldig betrekken van verschillende belangen, kennis en perspectieven bij de besluitvorming.

Het is dus nadrukkelijk iets anders dan de Participatiewet, die gaat over actieve deelname (van specifieke doelgroepen) aan de samenleving.

De nieuwe participatieverordening en dit kader bouwen we zorgvuldig op langs verschillende manieren van participatie. Die lichten we hieronder toe.

Inspraak: Inspraak biedt inwoners, ondernemers, organisaties en andere belanghebbenden de mogelijkheid om te reageren op een voorgenomen besluit van de gemeente.
Inwonersparticipatie: Bij inwonersparticipatie neemt de gemeente het initiatief om inwoners en andere belanghebbenden te betrekken bij beleid, plannen of projecten. De mate van invloed kan verschillen.
Overheidsparticipatie: Bij overheidsparticipatie komt het initiatief vanuit de samenleving. Inwoners, ondernemers of organisaties nemen het voortouw en de gemeente denkt mee, ondersteunt of faciliteert waar mogelijk.
Uitdaagrecht: Met het uitdaagrecht kunnen inwoners of maatschappelijke partijen de gemeente voorstellen om een gemeentelijke taak zelf uit te voeren. Daarbij moet aannemelijk worden gemaakt dat deze taak minstens gelijkwaardig kan worden uitgevoerd, waarbij sprake is van betere kwaliteit, lagere kosten of beide.

De participatieladder
De participatieladder helpt ons om te bepalen hoeveel invloed inwoners en andere belanghebbenden hebben binnen een participatieproces. Hoe hoger op de ladder, hoe groter de invloed van deelnemers is. De participatieladder van Hof van Twente onderscheidt zes niveaus. In de Werkwijzer Participatie gaan we dieper in op de betekenis ervan.

Welke vorm van participatie wordt gekozen hangt af van de opgave. Niet ieder vraagstuk vraagt dezelfde mate van invloed. De participatieladder helpt om hierover vooraf duidelijke keuzes te maken.

2.Visie, ambitie en uitgangspunten

Onze visie
In Hof van Twente geloven we dat de beste oplossingen ontstaan door gemeente en samenleving samen te laten optrekken. Onze inwoners kennen hun dorp, buurt en omgeving als geen ander. Hun kennis, ervaring, ideeën en initiatief maken plannen beter en versterken de leefbaarheid van onze gemeente.

Participatie is voor ons daarom geen verplicht onderdeel van een project, maar een vanzelfsprekende manier van samenwerken. We zoeken inwoners, ondernemers, maatschappelijke partijen en andere betrokkenen vroegtijdig op, luisteren oprecht naar verschillende belangen en maken samen afwegingen. Daarbij sluiten we aan bij de kracht van het noaberschap: elkaar kennen, elkaar helpen en samen verantwoordelijkheid nemen voor de leefomgeving.

Iedere situatie vraagt om maatwerk. Tegelijkertijd mag iedereen rekenen op dezelfde kwaliteit. Daarom zijn we vanaf het begin duidelijk over het doel van participatie, de ruimte voor invloed en de manier waarop inbreng wordt meegenomen in de uiteindelijke besluitvorming. We laten zien wat er met ideeën gebeurt en leggen uit waarom keuzes worden gemaakt. Zo bouwen we aan vertrouwen, betere plannen en een sterke samenwerking tussen gemeente en samenleving.

Onze ambitie
Onze ambitie is dat participatie in Hof van Twente herkenbaar en zorgvuldig wordt uitgevoerd, vanuit openheid, vertrouwen en duidelijkheid. Deze manier van participeren sluit aan bij de grondhouding van wat we in bredere zin de ‘Hofse aanpak’ noemen: open en pragmatisch, met ruimte voor maatwerk, binnen duidelijke en herkenbare spelregels.

Om deze ambitie waar te maken, werken we bij participatie vanuit een aantal vaste uitgangspunten. Deze uitgangspunten bieden houvast voor inwoners, initiatiefnemers, bestuurders en medewerkers.

Onze uitgangspunten
Iedere participatieopgave is anders, maar de manier waarop we samenwerken kent een aantal vaste uitgangspunten. Zo creëren we een zorgvuldig en transparant participatieproces, waarin inwoners weten waar zij aan toe zijn en waarin de gemeente verantwoordelijkheid neemt voor een evenwichtige besluitvorming.

1. We zijn vooraf duidelijk
Bij ieder participatieproces maken we vooraf helder:

- Waarover participatie plaatsvindt
- Wat het doel is
- Hoeveel invloed deelnemers hebben
- Hoe het proces en het tijdpad verlopen

- Wanneer en hoe deelnemers kunnen meedoen en wanneer zij terugkoppeling kunnen verwachten
- Wanneer besluitvorming plaatsvindt en wat er met de uitkomsten gebeurt

Zo weten deelnemers waar zij aan toe zijn en voorkomen we onduidelijke verwachtingen.

2. We betrekken de juiste mensen
We zorgen ervoor dat de mensen die geraakt worden door een onderwerp de kans krijgen om mee te doen. Daarbij hebben we extra aandacht voor groepen die niet vanzelfsprekend deelnemen, zoals jongeren of inwoners die minder makkelijk de weg naar de gemeente vinden. We kiezen werkvormen, taal en communicatie die passen bij de doelgroep en zoeken inwoners actief op.

3. Participatie is maatwerk

Geen vraagstuk, omgeving of groep deelnemers is hetzelfde. Daarom kiezen we steeds een aanpak die past bij het doel, de mensen en de situatie. We sluiten waar mogelijk aan bij plekken en netwerken waar mensen al zijn en werken met ambassadeurs of sleutelfiguren om verschillende groepen te bereiken. De gekozen werkvorm moet bijdragen aan een open gesprek waarin verschillende stemmen ruimte krijgen. Een dynamische participatietoolbox en een Samenwerkwijzer ondersteunen medewerkers met passende werkvormen en instrumenten.

De vorm volgt het doel: we kiezen wat werkt.

4. We zijn eerlijk over de ruimte voor invloed
Participatie heeft alleen waarde als er daadwerkelijk iets te beïnvloeden is. Als er geen of nauwelijks ruimte is voor invloed, kiezen we niet voor een participatieproces maar informeren we inwoners over de besluitvorming. Niet ieder onderwerp leent zich namelijk voor participatie. Soms moeten we als overheid ook ‘nee’ zeggen of zelf het besluit nemen.

Per opgave bepalen we zorgvuldig of participatie toegevoegde waarde heeft, welke vorm daarbij het beste past en hoeveel ruimte er is voor invloed. We leggen deze keuzes vooraf uit.

5. We laten zien wat we met de inbreng doen
Na afloop van ieder participatieproces koppelen we terug wat we hebben gehoord, welke afwegingen zijn gemaakt en hoe de inbreng is verwerkt in het uiteindelijke besluit. Niet iedere wens kan worden overgenomen, maar deelnemers mogen altijd weten waarom keuzes zijn gemaakt.

6. We wegen alle belangen zorgvuldig af
De gemeente weegt alle belangen zorgvuldig af. Daarbij hebben we oog voor alle deelnemers aan het participatieproces (en niet alleen degenen die op de voorgrond treden) en voor inwoners en belanghebbenden die niet actief (willen) deelnemen.
Deelname aan een participatieproces betekent namelijk niet automatisch dat deelnemers een representatieve afspiegeling vormen van alle inwoners. De gemeente betrekt daarom de uitkomsten van participatie altijd in samenhang met andere belangen, beleidsdoelen en het algemeen belang.

7. We blijven leren en verbeteren
We evalueren participatieprocessen en gebruiken de ervaringen om onze werkwijze voortdurend te verbeteren. De praktische uitwerking hiervan is opgenomen in de Werkwijzer Participatie.

3. Rollen en verantwoordelijkheden

Participatie geeft inwoners invloed op de voorbereiding van besluiten, maar de mate van de uiteindelijke besluitvorming blijft de verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur. Participatie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Iedereen heeft daarbij een eigen rol. Door deze rollen vooraf helder te maken, weten alle betrokkenen wat zij van elkaar mogen verwachten. Daarom beschrijven we hieronder welke verantwoordelijkheden de gemeenteraad, het college, medewerkers en deelnemers hebben.

De gemeenteraad
De gemeenteraad stelt de kaders vast waarbinnen participatie plaatsvindt en stelt dit participatiekader vast. Bij voorstellen waarbij participatie heeft plaatsgevonden, is voor de raad inzichtelijk hoe het proces is ingericht, welke inbreng is opgehaald, hoe deze is gewogen en wat ermee is gedaan. De raad ontvangt periodiek informatie over de uitvoering en resultaten van participatie, zodat raadsleden vanuit hun kaderstellende en controlerende rol kunnen beoordelen hoe het participatiekader in de praktijk werkt en waar bijsturing nodig is.

Belangrijk aandachtspunt is dat er vooraf afstemming is over de mate van invloed van deelnemers (zie participatieladder) en de gemeenteraad zich hier ook aan kan conformeren.

Het college
Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van het participatiekader en de participatieverordening. Het college zorgt ervoor dat participatie zorgvuldig en organisatiebreed wordt toegepast, stelt de Samenwerkwijzer participatie vast en ondersteunt medewerkers bij de uitvoering van participatieprocessen. Daarbij zorgt het college voor passende organisatorische randvoorwaarden.

Medewerkers
Medewerkers vertalen het participatiebeleid naar de praktijk. Zij bepalen welke aanpak past bij de opgave, maken vooraf rollen en verantwoordelijkheden duidelijk, organiseren het participatieproces zorgvuldig en zorgen voor terugkoppeling tijdens en na het proces over de voortgang, opbrengsten en de gemaakte afwegingen. De verantwoordelijkheid voor een goed participatieproces blijft bij de verantwoordelijke medewerker, projectleider of opdrachtgever.

Goede participatie vraagt om een organisatie die medewerkers ondersteunt en waarin tijd, capaciteit, kennis en eenduidige kaders beschikbaar zijn. Daarom belegt de gemeente expertise en eigenaarschap centraal binnen de organisatie bij een adviseur inwoners- en overheidsparticipatie. Deze adviseur bewaakt de kwaliteit en de doorontwikkeling van participatie. Met deze expertise ondersteunt en adviseert hij/zij medewerkers, draagt bij aan

kwaliteitsborging en helpt de werkwijze verder te ontwikkelen, maar neemt de verantwoordelijkheid voor het participatieproces niet over.

Inwoners en organisaties
Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties brengen kennis, ervaring en ideeën in. Zij denken mee over plannen en ontwikkelingen, nemen soms zelf initiatief en dragen dan, afhankelijk van de vorm van participatie, ook verantwoordelijkheid voor de totstandkoming of uitvoering van plannen.

4. Overheidsparticipatie: ruimte voor initiatieven uit de samenleving

Bij overheidsparticipatie ligt het initiatief bij inwoners, ondernemers of organisaties. Hof van Twente wil ruimte geven aan inwoners die zelf aan de slag willen en kijkt vanuit een open houding naar wat mogelijk is. Het uitgangspunt is dat het eigenaarschap en de regie bij de initiatiefnemers blijven. De gemeente neemt het initiatief niet over, maar kan passend meedenken, adviseren, verbinden, faciliteren en helpen om de weg naar andere partijen te vinden. Voor initiatiefnemers moet duidelijk zijn waar zij terecht kunnen, wat zij van de gemeente mogen verwachten en welke verantwoordelijkheid zij zelf houden.

Het 'Noaberfonds' is een van de mogelijkheden om initiatieven te ondersteunen. Ondersteuning kan daarnaast bestaan uit:

- Partijen aan elkaar verbinden (netwerken)
- Kennis beschikbaar stellen (advisering)
- Wijzen op subsidies en fondsen (de weg wijzen)
- Waar mogelijk procedures eenvoudiger maken (deregulering)
- Kijken naar wat wel kan (houding)

Bij initiatieven kijken we ook naar continuïteit en toekomstbestendigheid. Waar dat nodig is maken gemeente en initiatiefnemers vooraf afspraken over rollen, verantwoordelijkheden, ondersteuning, evaluatie en wat er gebeurt als een initiatief voortijdig stopt.

5. Uitdaagrecht

Het uitdaagrecht geeft inwoners en maatschappelijke partijen de mogelijkheid om de gemeente voor te stellen een gemeentelijke taak helemaal zelf uit te voeren. Hof van Twente staat open voor zulke voorstellen wanneer initiatiefnemers aannemelijk maken dat zij de taak ten minste gelijkwaardig kunnen uitvoeren, waarbij sprake is van een betere kwaliteit, lagere kosten of beide.

Het uitdaagrecht is een bijzondere vorm van overheidsparticipatie. Initiatiefnemers komen niet alleen met een idee, maar willen ook verantwoordelijkheid nemen voor de uitvoering en continuïteit van een gemeentelijke taak.

Dat vraagt om heldere en eenduidige kaders vooraf. De juridische voorwaarden en procedure zijn opgenomen in de 'Verordening Inspraak en Participatie gemeente Hof van Twente 2026'.
Bij de beoordeling is in ieder geval aandacht voor kwaliteit, veiligheid, continuïteit, financiële haalbaarheid en aansprakelijkheid. Bestaande wettelijke verplichtingen en contractuele afspraken worden daarbij gerespecteerd.

Vanuit de gemeente is er een vast aanspreekpunt die, al naar gelang het onderwerp, de juiste expertise aan tafel brengt. Aan deze tafel wordt een zorgvuldige afweging gemaakt of het uitdaagrecht passend en haalbaar is. De praktische uitwerking hiervan staat in de Werkwijzer Participatie.

6. Leren, monitoren en doorontwikkelen

De samenleving verandert voortdurend en daarmee ook de manier waarop we samenwerken. Daarom blijven we leren, experimenteren en verbeteren. We gebruiken ervaringen uit onze eigen trajecten, signalen uit de samenleving en relevante lessen en goede voorbeelden van andere gemeenten om onze aanpak verder te ontwikkelen.

We willen niet alleen weten of we participatie zorgvuldig uitvoeren, maar ook wat participatie oplevert. Daarom volgen we de uitvoering en resultaten van participatie en gebruiken we daarbij waar passend ook de ervaringen van deelnemers. De inzichten gebruiken we om onze werkwijze te verbeteren en om college en gemeenteraad periodiek inzicht te geven in hoe participatie in Hof van Twente in de praktijk werkt.

Daarom:

- Evalueren we trajecten
- Delen we goede voorbeelden
- Ontwikkelen we onze werkwijze continu
- Ondersteunen we medewerkers met praktische hulpmiddelen, zoals de Samenwerkwijzer participatie
- Zorgen we dat expertise en eigenaarschap binnen de organisatie zijn geborgd

7. Tot slot: samen maken we Hof van Twente!

Met dit participatiekader bouwen we verder aan wat Hof van Twente sterk maakt: korte lijnen, persoonlijk contact, de bereidheid om samen te zoeken naar wat wel kan en noaberschap. Noaberschap betekent naar elkaar omkijken, elkaar helpen en samen verantwoordelijkheid nemen voor de leefbaarheid van je buurt, kern en gemeenschap.

Tegelijkertijd leren we van de praktijk. Open samenwerken vraagt om duidelijkheid, voorspelbaarheid en een zorgvuldige terugkoppeling.

Daarom combineren we ruimte voor maatwerk met herkenbare uitgangspunten en blijven we volgen wat participatie oplevert. Zo behouden we wat goed gaat en verbeteren we wat beter kan. Niet omdat participatie ooit ‘af’ is, maar omdat goed samenwerken voortdurend onze aandacht vraagt. Samen maken we Hof van Twente.